

LA ESQUELLA

DE LA

TORRATXA

PERIODICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
 Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
 BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 8 pessetas.
 Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

MUNICIPAL DE CABALLERIA

—¿De dónde lo has sacat que ahora no somos res als ulls de la chent?
 —Ja veurás, com que diuhen que la Russia ha perdut tot el seu prestigi...

CRONICA

UNA sola vegada, del meu recort, vaig tenir ocasió de parlar ab en March Mir, l' hereu Guinen, de Sant Sadurní de Noya. El meu entrançable amic Eduart Vidal y Valenciano, que ab ell compartia la representació del districte de Vilafranca Igualada en la Diputació Provincial de Barcelona, me 'l va presentar, y confesso que se m va fer altament simpàtic, y aixó que políticament no era pas dels nostres, com ho era son company de Diputació, republicà de tota la vida.

Pero era en cambi un verdader amic del país, y no d' aquells que 's renneixen de tant en tant en sessió pública pera fer gala de l' amistat que li pro-

MARCH MIR Y CAPELLA

Agricultor catalá

Nasqué el 6 de Mars de 1851.—Mori el 29 de Desembre de 1903.

fessin pronunciant ó llegint discursos, y també pera, ab més ó menos intrigas, procedir á l' elecció de un senador que 'ls representi en l' alta Cámara: en March Mir anava sol... y més ben acompanyat que ningú, perquè era un mestre y un adalit tot en una peça, y eran molts moltíssims els que l' escoltavan y 'l seguían.

La seva casa pairal havia prés el caràcter de una

Baixos-relleus que decoran el monument inaugurat el 1.º d' aquest mes á Sant Sadurní.

Una illissó d' empeltar ceps.

La brema.

Universitat rural gratuïta. Allí ell estudiava la major part de las horas del día, y desde allí difundia y escampava generós els fruits dels seus estudis asahonats per l' experiència.

L' invasió floxérica qu' en poch temps deixá delmadas las vinyas catalanas trobá á n' en March Mir admirablement preparat pera salvar aquesta gran riqueza, qu' es el pá dels nostres pagesos. Sos viatjes, sos estudis, sos experiments relatius al cultiu adequat del cep americá, feyan d' ell un gran gene-

La sembra.

ral que havia de convertir en victoria brillant aquell espantós estrago.

Quan el vaig conéixer me parlá de sos esforços admirablement secundats per la pagesia, y de las hermosas realitats en que s' havían transformat sas primitivas esperansas.

—Cap regió com Catalunya—m deya—ha anat tan depressa en repoblar sas perdudas vinyas. Y ho ha fet per la sola y única virtut del treball, sense contar ab la protecció del govern, ans al contrari vejentse castigats els vinyaters per la tributació més despiadada, tal com si 'ls hermots cuberts d'

La prempsa.

olivardas y otras herbotas siguessin vinyas pomposas y en plena producció.

Ell y l' Eduart Vidal treballavan aquells días, en sa qualitat de diputats provincials gelosos del cumpliment de sos debere, per obtenir la justa condonació dels tributs, pero s' estrellavan en la resistencia del insaciable Moloch que s' ho traga tot á cremadent y no restituheix res de lo que 's traga, per més que se li fiquin els dits á la boca y al ganyot. Y bon goig el que s' atreveix á ficals hi no 'n surti mossegat!

FESTAS BARCELONINAS

Fanal tranviari.

L'hereu Guineu era una intel·ligència claríssima i una voluntat ferma encarnada en un ser de cor generós i de sentiments nobilíssims. No 'n corren gayres d' homes com ell.

De lo que valia intel·lectualment n' es una prova brillant aquell núcleu de pagesos ilustrats que baix las sevas iniciatives convertí la vila de Sant Sadurní de Noya en un centre d' estudi de las qüestions agrícoles més importants y més noves. Allí 's rebían las principals publicacions del extranger y eran llegidas, estudiadas y experimentadas. Y generosos per naturalesa, renunciant á beneficiar el monopoli de lo que tant els costava d' adquirir y penetrar, ho difundían en una notable publicació periódica que portava el títol de *Resumen de Agricultura*.

El Sr. March no 's contentava ab ser home de gabinet, era ademés home d' acció. Aquellas Conversas Agrícoles que 'l gelós Tobella havia iniciat al aparéixer la filoxera, per son propi y espontani impuls, sense protecció oficial de cap mena, pagantse de la seva butxaca 'ls viatges que feya á distints punts de Catalunya, sigueren la llevar feconda dels importants Congressos Agrícoles, que més tart havia de impulsar en March Mir ab las sevas energies y havia de ilustrar ab la seva competencia. Reus y Figueras, Palma de Mallorca y Manresa guardarán per sempre un honorós recort de aquells memorables successos tan beneficiosos al progrés agrícola.

L' ayre práctic, genninament catalá d' aquellas Assembleas semblava reflectir el caràcter típic d' en March Mir, que n' era l' ànima. No buscava en ellas l' estéril lluhiment, sino 'l profit, y no 'l profit pera ell, sino pera tots els agricultors.

Havia nascut altruhista, y 's gosava essentho. De sa casa no se 'n anava may ningú sense un ansili, si un ansili li reclamava, sense un útil consell, si era un consell lo que volia. Y als afanyos devoradors del estudi, y al treball incansable de la propaganda y de la práctica acabá per sacrificarho tot: la salut y la vida.

En March Mir morí 'l 27 de Desembre de 1903, quan tot just contava 52 anys d' edat.

No havia passat encare un any y mitj desde la seva defunció, quan el dijous, día primer del corrent mes de juny, sa volguda vila natal el vejà renàixer, colocat com una gloria y un estímulo sobre 'l pedestal d' un monument erigit per subscripció pública.

No 's podrà dir que las classes pageses, tan individualistas, tan aficionadas á viure retretas y aisladass, en aquesta ocasió hajan pecat de gansas y mandrosas. Com si l' esperit ardit y actiu del glorificat hagués encarnat en ellas, s' han apresurat á pagarli el tribut del seu carinyo y de la seva admiració.

Felís y fidel intérprete de sas aspiracions sigué 'l Sr. Tobella, secretari de la comissió erectora, al dir en son discurs paraulas tan hermosas com aquestas:

«A la població de Sant Sadurní de Noya li cab, donchs, la gloria d' ésser la primera vila espanyola en quina s' hi aixeca un monument agrícola, y á Catalunya la única regió d' Espanya y de las pocas d' Europa que ha honorat á un pagés del seu terrós. Aquest aconteixement te més trascendencia de lo que á primera vista sembla, donchs significa que las corrents del sigle XX son ben diferentas de las de son antecessor, en quin sols predominava la política enmatzinadora y la sed insaciable d' or, esculpturadas en los illochs més públics de las grans ciutats en bronzo de canóns enmatllevats al Govern y que havían sembrat la mort de nostres consemblants, y no en pedra que serveixi pera glorificar y enlayrar als homes dignes en son propi bressol.

»La obra realissada ab el concurs de tots, ho es de cultura pera la regió que l' ha duta á terme. Sols falta que tingan imitadors las peñjadas ineshorables del mestre, qui no sols predicá ab l' exemple, sino que va posarhi 'l coll de debó.

CONCURS DE LLUMS

Fanal-aranya.

Fanal mascle.

Fanal... de Real Ordre.

AYRES DEL MITJDIÀ

Un salero... sense sal.
(Apunte del natural.)

guisso. En va 'ls esperits conciliadors tractan de calmar las sevas iras, fentlos notar que d' uns quants dias á n' aquesta part els atachs á las pantorrillas dels transeunts sovintejan d' un modo lamentable.

—¿Qué té que veure aixó?—responen escandalizats els amos de gos:—¿Per ventura dels abusos d' uns quants n' ha de ser responsable tot el gremi?—

Verdaderament, tant com responsable crech que nó; pero ¿cóm s' arregla el conflicte, si no s' apela á la salvadora garantia del bossal?

Si 'ls gossos fossin bestias enrahonadas y un hom quan se topa ab un d' ells pogués *interviewarlo* per apamar las sevas intencions, la qüestió quedaria bastant simplificada y no 's correria, com ara, el perill de cometre involuntariament una injusticia.

—¿Qué es vosté?—preguntariam, quan ens trobessim al davant d' un gos desconegut:—¿Gos de guerra ó gos de pau?

—Un tros de pa, un ángel ab quá y quatre potas—ens contestaria l' animalet, pera ponderarnos la seva *hombria* de bé.

—¿Vol dir que jamay ha passat pel seu morro l' idea de mossegar, y que mira com objectes absolutament sagrats las pantorrillas del próxim?

—Que 'm donguin ara mateix una triple racció d' *estrignina* si ni una sola vegada d' ensá que soch al món se m' ha acudit cometre semblant excés.—

Tractantse d' una bestia aixís, tan altruista y entenimentada, naturalment ¿quina necessitat hi hauria d' oféndrela colcantli 'l collar ni d' aburrirla posantli morrió?

Pero janeulas á guardar aquestas consideracions en mitj d' un aixám de gossos que un no 'ls coneix ni sab qui son, ni té medi de averiguar quina classe de plans portan amagats entre las dugas barras!

Jo, cada cop que m' veig un animalet d' aquests á pochs passos, me sento assaltat per una pila de duptes y, procurant no perdre'l de vista, m' poso á pensar:

—¿Será un gos pacífich? ¿Será una fiera malvada disfressada de perdiguer? La mirada qu' en aquest moment está dirigintme á las camas, ¿es la mirada del animal carnicer prompte al atach, ó 'l vistasso del gos artista que examina senzillament si las tinch ben fetas?

Y, ho confesso, en aquella delicada situació, trobo que 'l carretó es una de las institucions més hermosas qu' existeixen... y fins me giro dissimuladament per veure si 'n vé algun.

Lo sensible es que las personas que crían gos no participan gens ni mica de las mevas ideas, y que anomenals hi el carretó y el llas y véurelas convertidas en enorgümenos es obra d' un moment.

Una senyora que 'n té un, no sé de quina casta, que li diu *Fidelio*, l' altre dia, parlant d' aquesta qüestió, per poch me pega.

—Se li ha de fer justicia al arcalde—li deya jo:—Ja sab vosté que no son oracions lo que habitualment á Sant Lluch dedico, pero la integritat del individu es una cosa molt seria, y D. Gabriel cumpleix ab el seu deber no permetent que 'ls gossos surtin de casa sense dur al extrém del béch el morrió reglamentari.

—De modo—va replicarme ella, clavant en mí una mirada que semblava un cop de llansa:—de modo que per vosté el *Fidelio* es un sér perillós que no convé que veji la llum pública sinó ab una mordassa á la boca, com un blasfemo de la pitjor especie...

—Jo no he dit tant, senyora,—vaig contestarli, ab ánim de calmarla:—lo que jo dich es que ab els cassos que s' han donat aquestes dias y las calors repentinas que s' han posat á fer, el bossal es una mida de prudencia molt digna d' aplauso.

—¿Y tal! ¿Per qué no se 'n posa vosté, si tan digna d' aplauso 'l considera?

—Té que perdonar; pero jo no soch gos, ni lladro, ni mossego, ni faig pel carrer una pila d' inconveniencias que 'l *Fidelio* y 'ls seus congéneres acostuman á fer ab llastimós descaro.—

¿Qué vaig haver dit! Va posarse á disbaratar com un reversionieta quan li combaten el projecte, y va acabar per ferme saber que més valia la punta de la quá del seu gos que l' arcalde, y l' Ajuntament y tots els que contra 'ls pobres gossos dictan regla-

BUSCANT BOMBAS AMAGADAS

— Guayti, aquell noy ne porta una.

— Bombas no n' hi ha aquí: lo que hi ha son bombonas.

— ¿Qué diu que busca? ¿Una bomba ó un bombo?

— Escoiit... ¿no vol dir pas aquesta?

ments y ordenansas arbitrarias. Y es que pels aficnats á la rassa canina, atacar la llibertat, l' independència, la dignitat dels gossos es mil vegades més grave que atacar la dignitat, la independència, la llibertat d' ells.

— ¡Els gossos! — diuen: — ¿Han vist vostés animals més elegants, més intel·ligents, més fidels, més interessants per tots conceptes?

— Sí; molt fidels, molt intel·ligents, molt elegants, molt tot lo que vulguin; pero mossegan...

— ¡Pobrets!... ¡Prou pena n' deuen tenir ells quan ho han de fer! Es l' instint, el sello, la fatalitat de la rassa.

Lo qu' es tractantse de certa gent, estich fermament convenut de que todas las disposicions de l' arcaldía serán lletra morta... ¡Posar bossal al gos, pobret! ¡Un animaló tan rebufofet y tan mansol!...

Per mí, coneguda la existencia d' aquesta classe de ciutadans que s' insolentan contra 's llassers y son capassos, en defensa del gos, d' esgarrapar al lucero del alba, el millor remey sería que las collas del llas, en compte de dur un sol carretó, 'n portes-

sin dos: un de petit, de la mida dels d' ara, y un de molt més gran.

L' un serviria per ficarhi 's gossos que van pel món sense el bossal exigit per la llei.

L' altre per ficarhi als amos que creuen que 's seus animals son tan inviolables com don Dallonsas.

A. MARCH

¿VOLS MES?

Vols que 'm deixi de fumar perque ho faig per fer el maco, y perque 'l fum del tabaco á tú 't dona malestar.

Vols que quan trobi una nena encare que lletja y rara, en lloch de darli la cara li fassi veure l' esquena.

Que no surti á doná 'l vol sens la teva companyia: que m' estigui tot lo día á casa, aburrit y sol.

Que jamay prengui café, perque allí 's fomenta 'l vici, y no vols cap perjudici per ' qui marit t' ha de ser.

Si algún cop has sapigut que hi tirat alguna flor, t' has posat de mal humor y m' has fet el morro aixut.

Si parlo d' aná á funció, ja no t' entens de chiquillas; puig sabs que las pantorrillas m' entusiasman de debó.

¿Anar al sarau? ¡Ben lluny de ferte jo aquestas probas! Me posarias com novas las galts á cops de puny.

Pero aixó no pot anar; has de ser menos gelosa, y t' has de mirar la cosa ab un vidre un xich més clar.

Ja veus que no mano en mí; qu' eta tú sempre la que 'm manas; que á tot lo que tú 'm demanas acostumo á dirte sí.

Donchs si ab abstinencia tal no estás satisfeta encare, deus volguer que 'm fassi frare... ó que 'm casi; que 's igual.

SAMUEL GRAN É IRURUETA

EN EL CONCURS HIPICH

— ¡Mira, papá, que bé munta aquest oficial!... ¡Quina llástima que se 'n vaji sense haver tingut ocasió de tractar-lo!

— ¿Com s' entén?... El ball d' aquesta nit ¿per ventura no 'l doném per xó?

AB UN PAM DE NAS

Un amich va dir-mo:

—¿Que no va al Parch aquest vespre?

—¿Al Parch?.. ¿A fer qué?

—¡Ahl! ¿No ho sab?

En efecte, no sabia res de res, y 'l meu amable interlocutor va tenir la bondat de posarme en autos.

—Donchs li participo que al Parch de Barcelona s'hi está celebrant en aquests precisos moments una festa magnífica.

—¿Quí l'ha organizada?

—La junta directiva del Concurs hípich.

—¿Aquells senyors de las deu mil pessetas?

—Ells mateixos. Han aixecat un envelat á la vora del lago, y allí no 'n vulgui vosté més de luxo y d'elegancia.

—Es á dir, un ball ab tot l'aparat que tan interessant argument requereix...

—Diu que ha de ser una cosa divina. Flors per tot arreu, la mar de caras hermosas, un esclat de

orquestra superior, vestits de colors clars, el lago il·luminat ab bengalas, riallas, flirt... una verdadera festa oriental, una página arrencada de *Las mil y una noches*.

No vaig volguer sentir res més. Eran las onze de la nit, l' hora en que, al meu entendre, la verbena havia de comensar á veure's animada.

Giro sobre 'ls meus talóns, y cap al Parch m'encaminó, resolt á disfrutar del quadro quina pintura ab tan bells colors acabavan de ferme.

Ni remotament se 'm va ocorre la idea de que ningú pogués privarme la entrada.

¿Per qué me l'havían de privar?... *Siendo estos Parque y jardines propiedad de todos los ciudadanos...* ¿No soch tan ciudatá barceloní jo com tots els respectables senyors del «Institut agrícola de Sant Isidro»?

Arribo á la porta y 'm dispoño á passarla.

—Permeti — m diu un senyor, aturantme ab molta cortesia:—¿Té invitació?

—¿Invitació per ahont?

—Per entrar al Parch.

—No se 'n necessita.

Siendo estos Parque y jardines...

—¡Ahl!.. Per aquesta nit, els efectes del tal lletrero quedan suspesos.

—¿Quí ho ha dit aixó?

—L' Ajuntament. No obstant, si tan empenyo té en entrar... val quatre duros.

—¿També ho ha dit l' Ajuntament?

—No, senyor: aixó es cosa del «Institut agrícola.»

—En resúm, que no puch entrar...

—No conformantse á pagar quatre duros ni portant la invitació, no, senyor.

Mentres el guardiá de la porta 'm donava aquestes galants explicacions, veyá jo cóm anavan entrant senyoras emperifolladas, senyors mudats de punta en blanch, automòvils pintats de vermell...

—Vaja — 'm deya jo á mí mateix:—no pot ser que l' Ajuntament ho sápig. Aixó per forsa deu estarse fent á espatllas dels regidors republicans.

¡A espatllas!.. S'atura en aquell instant un cruatge, y ¿á qui veig baixar d' ell?

Al senyor Avila, un senyor que 'l día que va demanarme 'l vot, ni remotament va parlarme de que un vespre al Parch de Barcelona 'm plantarian la porta pels bigotis, mentres ell, representant meu, s'hi ficaria sense cap obstacle.

¿Qué havia de fer, veyent de tan palpable manera que una cosa es declamar contra els toros y un'altra cosa torear als electors?

Mústich, alicaygut, ab un pam de nas, vaig tornar-me'n avall en direcció al Arch de Triunfo, pensant en lo bonich que devia ser el Parch en aquells moments... y en lo frescos que 'ls concejals son á totes horas. — MATIAS BONAFÉ

CAP AL CONCURS D' ESGRIMA

—Hi vaig. ¡A veure si hi haurá ningú que manegi el «sabre» ab tan brillo com un servidor!

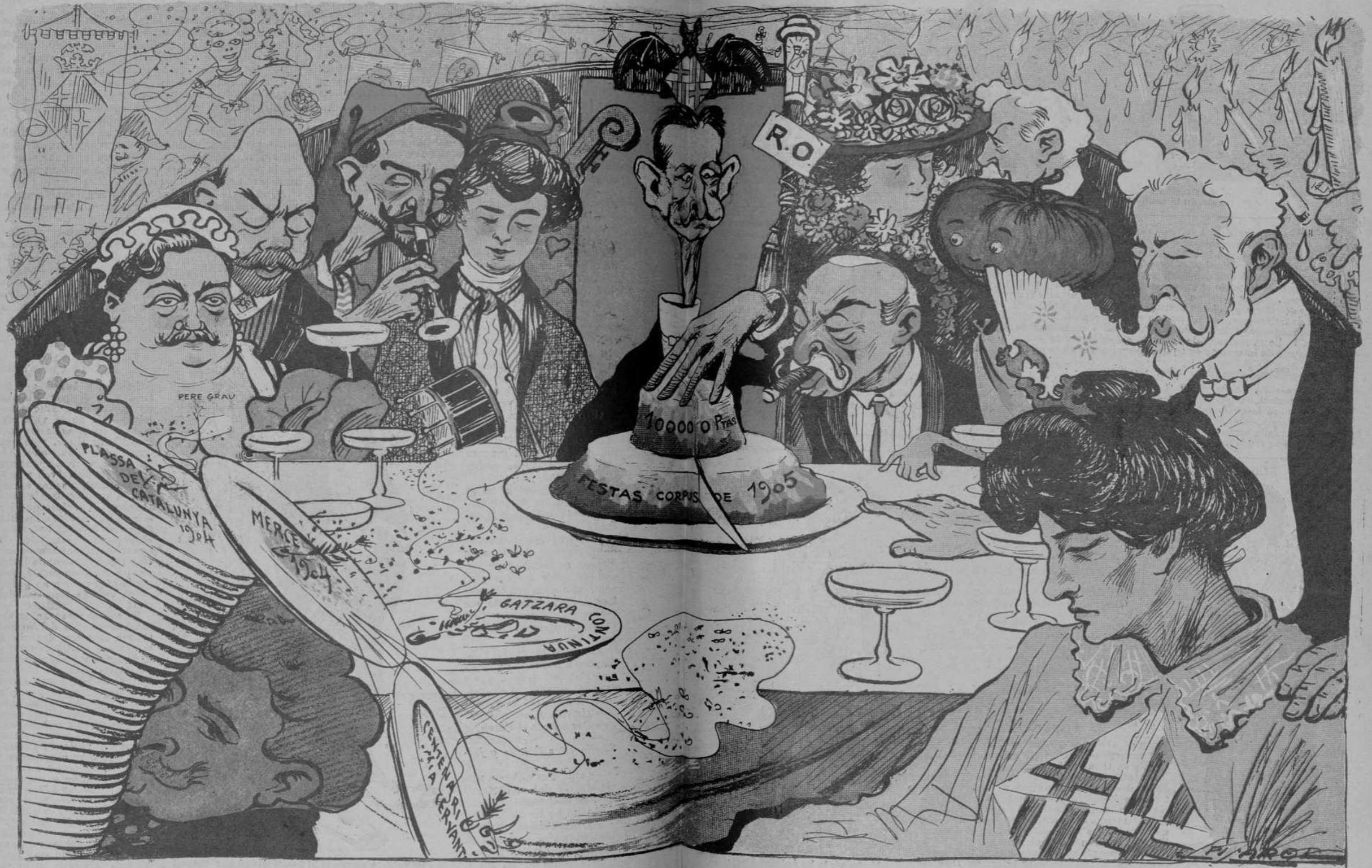
LLIBRES

LETRAS É IDEAS por E. GÓMEZ BAQUERO. —No tots els traballs periodístics mereixen sols de la vida efímera de las rosas; de que parlava Víctor Hugo, vida que dura *l'espase d'un matin*. Alguns se 'n escriuen que per tenir such de cervell y primors de forma, se fan acreedores á una existencia més duradera. Y encare que las més de las vegadas s'inspirin en temas d'actualitat, res s'hi pert en conservarlos en quant contribueixen á mantenir fresch el recort de determinats aconteixements que per sa importancia no poden caure en las foscurias del oblit.

En aquest cas se troban els notables articles del senyor Gómez Baquero, dedicats á la crítica d'escriptors y obras d'Espanya y á alguns altres assumptos de interés literari. En aquest país nostre abont no 's llegeix gayre y menos encare s'estudia seriament la producció intelectual, son molt de agrahir aquestes traballs de crítica seria y sincera que difundeixen l'illustració y despertan el bon gust.

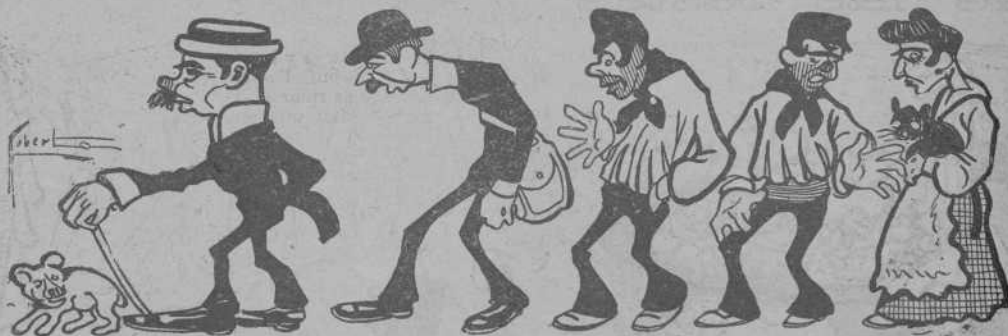
Ab ells ha lograt ferse un nom respectable y respectat l'autor de *Lebras é Ideas*, per qual motiu la colecció de sos estudis que acaba de donar á llum la Casa d'Henrich y C.^a te son lloch senyalat en la biblioteca de totes las personas cultas que tinguin en l'estima que 's mereix el moviment literari del nostre país.

Davant del «pastel» de las festas

EL SENYOR FABRA:—Vaja, tonta, tástin a mica. ¡Quinas ganas de ferse pregar!
 BARCELONA:—No, gracias; aprofitinse vost. Jo ja estich embafada dels primers plats.

LA VINGUDA DELS FORASTERS

Las fiestas á Barcelona animan la població

y fomentan els negocis, que n' hi ha molts que 'l fan rodó.

BIBLIOTECA SOCIOLÒGICA INTERNACIONAL.—Ab dos noves produccions s' acaba d'enriquir aquesta interessant colecció de llibres exclusivament dedicats á la Pedagogia, á la Estètica, á la Criminologia, á la Historia, á la Ètica, á la Economia y á la Filosofia.

La Antropologia criminal y las nuevas teorias del crimen del ilustre publicista francès *Emili Laurent* es l' una. Consisteix l' obra en una exposició clara y plena de interès de las corrents qu' en els actuals temps informan el dret penal. El criteri del autor es armonista, admetent dos classes de factors en la producció del delictes, l' un individual y l' altre social. Aquesta distinció està avalorada per un sens fi de observacions científicas de una forsa extraordinaria.

Nuevos deryoterios penales es el títul de la segona publicació, deguda á *D. Pedro Dorado*, catedràtic de la Uni versitat de Salamanca, qu' es una de nostras reputacions científicas més sòlidas. Afecta l' autor de aquest estudi una gran modestia, y no obstant, el seu treball l' acredita d' expert observador de lo que passa en materia penal, quan es la lletra rutinaria de la llei la qu' estableix la sanció oblidant l' esperit vivificador de la justicia qu' es el que hauria de intervenir en aquella per alcansar ab la millora del penat el bé social.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

.. *Nova vida*, drama de *D. A. Rovira Virgili*.—Es aquesta, obra que no careix de mèrit, una mostra de descentralisació teatral, dat que sigui estrenada en el *Teatro Ateneu* de Tarragona la nit del 2 de Novembre del any passat.

.. *Bosquejo histórico sobre la Instrucción pública en Mallorca*, trabajo premiado en el certámen literario celebrado en Palma, en el mes de agosto de 1903, por *D. Rafael Ballester*.—Conté un bon número de datos interessants relatius á aquella hermosa isla.

.. *Primera conferencia* dada el 11 de mayo de 1905 á los Maestros de Instrucción primaria de Barcelona por

Santiago Pérez y Argemí—Se refereix á la Festa del Arbre, y vé á ser un digne complement de la mateixa, en sa qualitat de *Extensió instructiva*.

ELLA

—¿Qué menjarém avuy?

RATA SABIA

ELL

—No ho sé: ja ho anirém á preguntar á la Comissió de festas.

TEATROS

Eldorado segueix tancat y 'l *Tivoli* muda d' espectacle.

El mestre *Cereceda* ab els seus *sarsueleros* se 'n vá al *Granvia*, passant al *Tivoli* una companyia d' ópera italians, que inaugurarà en breu sas funcions ab *Aida* de 'n Verdi.

La temporada d' estiu comensa molt fluixa. No apretan encare las calors, tal com apretarán de aquí unas quantas setmanas, y ja tení n al gúns teatros que cauhen en basca y 's quedan ajeguts.

Si aixó passa de bon principi ¿qu' es lo que succehirá, quan la columna termométrica alcan si sa més elevada graduació?

NOVETATS

Aquest al menos está en tot el seu esplendor ab l' acostumada expedició estival de la *Guerrero* y en *Díaz* de *Mendoza*.

Inauguraren la serie de sas funcions ab la pintoresca comedia dels germans *Alvarez Quintero*: *La Zagala*, la qual estich segur no existiria de no haverse escrit ab anterioritat *L'ami Fritz*. Se tracta del mateix assumpto inicial, per més que las dos obras difereixen en el desarrollo, y en la pintura dels personatjes.

La companyia no la representa ab tant esmero com en la temporada anterior: en *Díaz* de *Mendoza* arrossega massa 'l seu personatge, y

en quant a n' en Palanca apayassa l' seu fins á passar de la mida.

Lo que cal consignar es que la *mise en scene* resulta superior y sense pero.

..

Bárbara de 'n Galdós ha sigut l' estreno primer de la temporada.

Las obras del mestre, soberá de la novela espanyola contemporánea, son dignes sempre de respecte, fins quan no acaban de convéncer, com succeeix ab *Bárbara*. Dificilment pot interessarse l' públich per un problema plantejat ab el pensament, y ab absolut predomini de aquesta facultat sobre l' emotiva... y aixó que l' assumpto consentia cert caldejament de passió.

Pero la serenitat psicológica del autor, que s' ha fet la seva combinació y que per res del mon se 'n vol separar, se reflecta sobre 'ls personatjes de una manera tal volta excessiva, lo qual els hi dona un cert aire d' artifici, que s' oposa de tot en tot á la compenetració del públich en l' obra del mestre. ¿Quí es que no veu els cordillets que fan moure totes aquellas figuras?

Lo que s' ha de reconéixer y ningú ho posará en dupte es que l' obra está tota ella admirablement escrita. Sols la ploma de 'n Pérez Galdós es capassa de produhir aquellas filigrans d' or de lley.

En aquest sol concepte mereixeria ser vista, escoltada y paladejada, com una exquisidissima literaria superior.

Aixís mateix realisa l' conjunt de la producció l' ambient en que l' acció de la mateixa s' desrolla. La pintura de aquells quadros sicilians de principis del segle XIX entra pels ulls, com un element pintoresch de un gran valor, ab tant més motiu quan en materia de decoracions y trajos ha fet l' empresa un va-hi-tot de suntuositat, propietat, riquesa y elegancia.

Pocas obras se veuhen en el teatro tan bellament posadas y tot ostentoseament vestidas. Els quadros que 's van succehint son un encís creixent.

En la execució sobressortí la senyora Guerrero en un paper d' accents melodramáticos en una bona part de las situacions, y qu' es verdaderament de proba per una primera actriu. El Sr. Dísz de Mendoza traduhí sense esforç, la serena actitud de un jutje acomodatíci, qu' es á la vegada un selet *amateur* de primors artístichs. El Sr. Palanca tingué notas molt justas en son paper de príncep de Candía, brusco y perduda me t ena orat.

Els demés actors ben possehits de sos respectius papers contribuiren al excelent conjunt de la representació.

..

En dos dístits monólechs, el senyor Santiago ha donat probas de la seva extraordinaria ductilitat, especialment en el titulat *Los amantes*, escrit per ell mateix.

No obstant, desit-

jém veure á tan excelent artista en obras de mes sustancia.

AL PARALELO

En els teatros y barracons de aquest *Passeig de Gracia* dels pobres bull l' animació que falta en els locals del *Paralelo* dels rics.

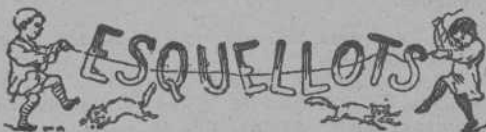
Be es veritat que no s' hi registren novetats y menos aconteximents de caràcter artístich que mereixin l' atenció de la crítica.

Bullicis, gatzara y baratura... baratura sobre tot. Aquest es el lema que semblan haver adoptat aquells sitis de diversió de las nostras clases populars, pera guanyarse á competencia el seu favor.

..

Si no menteixen els cartells aquesta nit s' extrena en el *Condal* un drama de caràcter social titulat *Lo Inevitable*, degut á la ploma del jove escriptor Sr. Bocio.

N. N. N.

Semblava natural que *La Veu de Catalunya* acses sísquera rebut de la *Crónica* inserta en nostre passat número.

Pero res d' aixó. Prefereix passar per mártir primer que per confessora.

No obstant, quan se tracta d' insinuacions que afectan al honor y á la dignitat d' alguna persona,

y 's fica l' dit á la boca del insinuator, tal com li varem ficar nosaltres, y l' insinuator, en lloch de mossegar ó de defensarse, calla, s' ha de reconéixer que aquest silenci equival á una flagrant confessió.

Aquesta vegada, com algunas altrae, ha fet confessió plena de la seva rúndat.

Ja pot, donchs, canviar sense inconvenient el títul que ostenta. No enganyi més als seus lectors. Ja no es *La Veu de Catalunya*, sino *La Veu de la Calúnnia*.

Una indicació, que voldríam fos atesa.

Quan el cotxero del Ajuntament presenta l' compte del servey municipal, ¿hi hauria inconvenient en que en ell se detallés ab tota claretat en qué s' han empleat els cotxes, quí 'ls ha fet ser-

COMERCIANTS FRANCESOS

—La visita ¿ha donat resultat?
—Sí, senyors: se 'ns prepara el tractat.

vir y cuántas horas els ha tingut cada regidor á la seva disposició?

Dihém aixó perque molt sovint se veuen per aquests passeigs carruatges del Sr. Cassany ocupats per concejals en actes que no son del servey, y fins per senyoras, fillas y amigas dels respectables edile, y com el públich es tan mal pensat, hi ha qui ha arribat á creure que aquestas passejadas, lluny de pagarlas els qui las fan, com sería just, las paga la pobra Pubilla.

Y com aixó no deu ser veritat, ni nosaltres podem imaginarnos que ho sigui, pera deevanéixer suposicions malignas, creyém que sería de molt bon efecte l' aclaració indicada, com resultaria altament sospitós que l' senyor Cassany y 'ls digníssims concejals, que tan sovint van en carruatge, donguessin la llamada per resp- sta.

A veure, á veure si fem callar d' un cop las malas lenguas.

En Franquesa, ex impressari de Romea, m' envía la següent carta:

«Estimat amic: Havent vist que LA ESQUELLA s' ocupa de la sortida de la Sra. Morera del Teatre Romea y dona 'l pretext per assumptos de *xavos*, dech dirte que no hi ha tal motiu, puig aquest es sols de dignitat.

»També dech rectificarte que no son 12'50 pessetas lo son de aquesta dona, sino 19 pessetas, y que fou ella qui 's despedí y á la vigília d' un estreno. Las cosas en son lloch.

»Te saluda ton affm. a. y s. s. q. b. t. m.—R. Franquesa.»

* * *

Com siga que l' esquellot á que 's contrau la prec dent missiva, segons en ell se feya notar, estava inspirat en datos y noticias d' una Crónica d' «n Juan de Dos, inserta en *La Publicidad*, no 'ns toca més que donar traslado al nostre ben-volgut colega de la carta del senyor Franquesa.

Y limitantnos á plane'ns, tant si la separació de la Sra. Morera es qüestió de *xavos* com de dignitat, que una actriu tan escelent, á la qual tenim avuy per irremplacable, haja deixat de formar part de la companyia de Romea.

Alguns autors la trobaran á faltar... y 'l públich també.

Opino que l' Ajuntament fa una gran cosa adquirint el rentador mecánich que la casa Janssens y Companyia tenia instalat al carrer de Valldonzella.

Bé es veritat que la casa Janssens va fer ab el tal rentador un negoci esguerrat, que si l' hagués fet bó no se 'l vendría.

Pero el que á una empresa particular li vaji malament una instalació no es motiu suficient pera creure que una corporació pública no li pugui anar de primera.

L' altre día m' ho deya un regidor:

—Las quinze mil pessetas invertidas en l' adquisició d' aquest rentador serán sempre molt ben gastadas. Pero ab una condició.

—¿Quina?—vaig preguntarli.

—Que una vegada s' haja adquirit s' instali en el Saló del Consistori. Aixís la roba bruta 'a rentará á casa. Y cada cop que haguém de fer bugada la farém mecánichament, lo qual es sempre un adelanto.

Una baixa en las filas del Foment.

D. Joan Ferrer Vidal s' ha fet borrar de las listas de socis en las que hi figurava feya més de vint anys. Causa d' aquest determini: ell mateix l' explica:

«Las tendencias políticas de carácter regresivo y exclusivista que vengo observando en la casa sin interrupción, desde la evolución producida por el Sr. Sellarés (q. g. g.) y mantenidas y agravadas por los presidentes que le han sucedido.

Li faltava afegir: «entre 'ls quals s' hi conta 'l meu germá Lluís.»

[Fratricida!]

Y bé, vaja, sortim de duples: el novillero que va

ENTRE MATONS

—¡Torneig d' esgrima á espasa y sable!... ¿Per qué no 'l fan de teya?...
—Perque saben que perdrian!...

presentaree al públich de Barcelona, dijous de la senmana passada, ¿era boer ó no era boer?

Per la estatura, per la barba, per la payola, bé ho semblava... En cambi, pels fets, ni 'ls mils. L' ase m' flich si no era un boer del Clot.

¡Y qui sabl.. Pot ser va decidirse á ferse torero, sense saberne poch ni molt, per motius particulars que devegadas obligan als homes á fer lo que tenen més lluny de las intencions.

De todas maneras, en un sol día ell y 'l públich haurán sortit de duptes. Y al mateix barber que li talli la cuheta, li podrá dir:

—Mestre: de passada afáytim.

Hem tingut el gust de donar una estreta abraçada en aquesta Redacció al nostre bon amich el popular escriptor catalá D. Ednard Aulé que, procedent de l' Habana, ahont está establert, vé á passar una temporada entre nosaltres.

Un aplauso al artista B. Casas, de Valls, per sa xamosa colecció de pastels exposada á ca'n París.

Pochs artistes dels que 's dedican á aquest difícil

gènero, podrán arribar may al grau de primor que ha alcansat en Casas en el maneig dels llapis de colors. Quadrets exposa—entre ells alguns interiors—que s' arriban á confondre ab els pintats á l' oli. Tal es la seva tonalitat y sobre tot l' ambient que 'ls envolta. En ells s' hi armonisa de una manera admirable la qualitat y 'l primor.

L' art catalá está d' enhorabona. No 'n tenia prou ab un Casas de Barcelona y 'n té un altre de Valls. Casas suficientes pera formar un bon carrer.

Las Festas de Juny s' havían tornat Festas de Corpus, segons resavan els cartells. ¡Habilitate dels que no podent lograr lo que 's proposan cara á cara, miran de conseguirho de tras-cantó!

La vista dels cartells de Corpus al Saló de Conferencias, va produhir no pocas protestas. A conseqüència de lo qual se 'n van tirar d' altres, consignant que las Festas eran de Barcelona.

Els quals serán fixats en la capital y pobles comarcans, enviantse 'ls primers á las poblacions més llunyanas, no enteradas de las diferencias qu' en materia de Corpus separan als nostres regidors.

Decididament, fins quan se tracta de fé 'ls gegants, no val á badar.

GENT DEL CAMP

—¿No baixeu á Barcelona per aquestas festas?
—¡Cá barret!... No vull morir rabiós. Segons els papers públichs, sembla que avuy allí hi ha mes gossos que personas.

Sembla que 'l Sr. Marial ha tingut un empenyo particular en confiar els cartells de alguns números especials de las próximas festas, á varis dels artistes que més s' han distingit posantlo en caricatura en els periódichs festius de Barcelona.

Aixó es lo que s' ha de fer sempre: tornar bé per mal.

Encare que no es de creure que al fer els cartells als caricaturistas favorescuts se 'ls hi espunti 'l llapis. ¡Bons peixos son ells per deixarse agafar ab un esqué que de un' hora lluny ensenya l' aml!

Xascarrillo de postres:

Un borrarxo topa de dret ab un transeunt que marxava en direcció contraria á la seva, donantli una gran empenta, que ab una mica més el fa caure.

—¡Ep, mestre! ¿Que no hi veheu?—exclama l' atropellat.

Y 'l borrarxo, després de fregar-se 'ls ulls, respón:

—Perdoni, senyor: me pensava qu' eran dos y volia passar pel mitj.

Diálech d' actualitat

—¡Ola, Pepi!—ahir va dirme un senyor parroquiá:—

¿Cóm estás avuy de feyna?

—No me 'n parli... sempre igual

—Quan un té bona parroquia vols dir que... —De feyna ray!

Ara, de ganas de ferla...

ja es diferent, li soch franch.

CONTRA EL POLSIM DELS ARBRES

Sis diferents procediments — d' idèntica aplicació:

ara, els que fassin la prova — veurán quin es el milló.

Quan el termómetro puja
el dalit va cap per vall.
Es un fenómeno raro...
— Vaya, vaya... — Y donchs ¿qué tal?
¿qué se li ofereix? Demani.
— Home, mira: ja veurás.
Jo voldria que vinguessis
á casa avuy ó demá
perque vaig comprá una bomba...
— ¿Qué diu ara? Parli baix...!
— Una bomba que van dirme
qu' es de molt bon resultat,
y vull posarla á la torre
de can Gomis...

— ¡Sant cristiá...!
— Jo, si dono á guanyá un céntim...
primer tú qu' un altre ¿sabs?
— ¿Y vol...? — Que me la coloquis
y després diguis: Val tant.
Jo 't tinc de tota confiança...
— Gracias, pro... Parlem á pams:
— O á metros, com vulgas, home...
aixó es lo de menos ¿sabs?
Ja tinc el tubo de ferro,
tapetas, cargols y claus,
y ara vaig á Sant Antoni
á comprar barras d' estany.
Ja 'n tinc set ó vuyt per casa,
pro penso que 'n faltarán.
— ¡Home, be 'n té prou de barra!
Si aixís no n' ha de comprar,
tenintne vosté per vendre...
— ¿Vols dir que...? — Sí, home. Veurá:
¿Vosté per qué 'm necessita
á mi...? — No t' entench. — ¡Caray!
¿No té tot lo necessari?
— Sí, pro s' ha de colocar...
— Donchs, vosté mateix, arreglis.
Se la coloca y en paus!
— Es á dir que... — No m' enredo.
Jo, miri, per vosté ¿sab?

faría qualsevol cosa;
no té més que demanar.
En servirlo ab preferencia
tinc un empenyo especial.
Demani tot lo que vulgui;
demani el taller plegat;
disposi de la botiga;
del meu cervell, del meu bras;
disposi... ¡fins de la dona!
— Ah, caramba! ¿qu' es casat?
— ¡No! Si ho fos no li faria
l' oferiment que li faig;
vull dir de la dona... seva.
Vosté es un bon parroquiá
que demani 'l que demani
será servit... — ¿Donchs, vindrás?
¿Quedém entesos? T' espero...
— ¡Ah, no! ¿que s' ha figurat...?
¡Per dir que si d' una cosa
no s' ha pas d' enraonar tant!
Jo li vindré á posar l' aygua,
el gas, la electricitat;
vindré á destaparli 'l water;
vindré á taparli un forat;
á posarli un llum, un vidre;
á treureli 'l vent del gas.
Y si tant vosté s' hi empenya,
fins li vindré á accontentar
á la senyora, fregantli
ab Amor el passamá...
Demani sense cuydado.
Soch home de pau, ja ho sab.
Pro, jo colocá una bomba...?
¿Per qué m' ha prés? ¡Aixó may!

P&P LLAUNÉ

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tintá Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

2.ª serie

CUADERNO 4.º

Aparecerá el jueves próximo, día 15

16 vistas espléndidas, impresas sobre papel glaseado

30 céntimos. — Fuera de Barcelona, **35 céntimos**

Acaba de ponerse á la venta

Anuario-Riera

GENERAL Y EXCLUSIVO
DE
ESPAÑA

Libro indispensable al comercio

Dos tomos. **Ptas. 20**

COLECCION DIAMANTE

Tomos 94 y 95

OBRAS MENORES

DE

CERVANTES

2 tomos, Ptas. 1

LA RESURRECCIÓN

DE

DON QUIJOTE

NUEVAS Y JAMÁS OIDAS AVENTURAS
DE TAN INGENIOSO HIDALGO

por el P. VALBUENA y caricaturas de SANCHO

Ptas. 1

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL CARTELL DE LAS PROXIMAS FESTAS

No havent pogut obtenirlo,
en una escala enfilats,

n' hem tret una simple copia
perque 'n quedin enterats.